

DZIENNIK WILEŃSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: ul. Dominikańska 4. Telefon Redakcji i Administracji 448, Drukarni 520. Redaktor przyjmuje od g. 2—4 pp. Administracja otwarta od g. 9—5, w niedziele i święta od 12—1 pp. „Dziennik Wileński” wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni poświątecznych.

PRENUMERATA miesięcznie 3 zł., z odnośnikiem i przesyłką pocztową 3 zł. 50 gr., za granicą 7 zł., cena pojedynczego numeru na prowincji 18 gr. **CENA OGŁOSZEŃ:** za wiersz milim. przed tekstem 20 gr., w tekście 40 gr., za tekstem 10 gr. W numerach świątecznych oraz z prowincji o 25% zniżką, zagranicą o 50% drożej. Za dostarczenie numeru dowodowego 20 gr. Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie już przyjęte ogłoszenia od dnia zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia. Ogłoszenia cyfrowe, tabele oraz fantazyjne o 25% drożej. Konto czekowe w P. K. O. № 80187.



OD ADMINISTRACJI.

Celem uniknięcia przerwy w odbiorze dziennika, upraszamy wszystkich Szan. Prenumeratorów zamieszkałych o bezzwłoczne uregulowanie zaległej prenumeraty i wniesienia przedpłaty na miesiąc listopad. Czeki na P. K. O. załączaliśmy.

Z okazji rocznicy objęcia Kolektorskiego przez Władze Polskie i zarząd 4-tych rocznicy wyświęcenia Ołtarza w Wąchocku Parowosowni Wilno, w dniu 15 XI b. r. o godz. 10-tej rano staraniem pracowników Parowosowni odprawione będzie przy tymże Ołtarzu uroczyste nabożeństwo. 4098—0

Reichstag wobec traktatu locarneńskiego.

BERLIN, 12.XI. (Pat.). Na czwartek po południu zwołano stałe posiedzenie konwentu senatorów Reichstagu. Pisma donoszą, że głównym przedmiotem obrad konwentu będzie kwestia czy traktaty sparafowane w Locarno powinny być ratyfikowane przez

Reichstag większością zwykłą czy też większością 2/3 głosów. Wśród niektórych partii prawicowych panuje opinia, że traktaty ograniczają prawa Reichstagu do wypowiadania wojny i zawierania pokoju, a przeto są zmianą konstytucji wymagającą kwalifikowanej większości głosów.

Wykrycie zamachu na królewską parę rumuńską.

PARYŻ, 12.XI. W Bukareszcie zostało aresztowanych 6 osób, oskarżonych o przygotowanie zamachu na królewską parę rumuńską. Zamach ten organizowany był przez agenta sowieckiego nazwiskiem Redszekko. Polijka bukareszteńska wtargnęła do mieszkania

studenta uniwersytetu Taucei, jako podejrzanego o należenie do spisku. W chwili, kiedy policja wkroczyła do jego pokoju, starał się on schować za piecem bombą, która jednak wskutek własnej nieostrożności wybuchła, raniąc go śmiertelnie.

Berlin—Kowno—Moskwa.

KOWNO, 12.XI. (Pat.) Rząd litewski udzielił zezwolenia na przeprowadzenie poprzek Litwy bez

pośredniej linii telegraficznej, łączącej Moskwę z Berlinem.

Juan-szi-kaj ustąpił.

LONDYN, 12.XI. (Pat.) Donoszą ze źródeł japońskich, że w Pekinie ogłoszony został stan ob-

jężenia. W związku z tem prezydent republiki Juan Szi Kaj podał się do dymisji.

Z Sejmu.

Posiedzenie plenarne.

WARSZAWA, 12.XI. (Pat.) — Izba przystąpiła do dalszych obrad nad art. 2-gim, który upoważnia ministra skarbu do zaciągania pożyczek interwencyjnych łącznie z już zaciągniętymi na ten cel na sumę 200 mil. zł. Pos. Byrka uzasadnia wniosek mniejszości o skreślenie tego artykułu.

Po przemówieniu sprawozdawcy posła Romockiego (Ch. D.) przystąpiono do głosowania. W imiennym głosowaniu 181 głosami przeciwko 167, odrzucono wniosek posła Byrki. Przyjęto bez zmiany art. 2-gi i 3-ci. Przyjęto dalej 181 gł. przeciwko 169 gł. wniosek posła Morawskiego (PPS) o skreślenie art. 6-go, dotyczącego pomocy finansowej dla instytucji kredytowych. Inne poprawki zostały odrzucone. W ten

sposób cała ustawa została przyjęta w 2-gim czytaniu, poczem Izba przystąpiła do pierwszego czytania projektu ustawy o zaciąganiu pożyczki zagranicznej w dolarach w Stanach Zjednoczonych. Ustawę odesłano do komisji budżetowej. Przy pierwszym czytaniu projektu noweli do ustawy o podatku majątkowym, pos. Sanioja (Wyzw.) domagał się odrzucenia projektu z uwagi, że faworyzuje on warstwy bogatsze kosztem biedniejszych. Przeciwnie temu wniosek przemawiał pos. Kowalewski. Wniosek posła Sanioja odrzucono, projekt zaś odesłano do komisji. Na tem obrady zakończono.

Następne posiedzenie jutro o godz. 8-ej po poł. Na pierwszym miejscu wniosek Wyzwolenia o rozwiązanie Sejmu.

Wotum nieufności dla min. Sokala.

Sejmowa komisja ochrony pracy przeprowadziła dyskusję nad sprawozdaniem wice-ministra pracy i opieki społecznej, Jankowskiego, o stanie bezrobocia. W wyniku obrad uchwalono następującą rezolucję ks. posła Stęczyńskiego (Z. L.-N.): Komisja ochrony pracy uważa, iż odpowiedzialny polityczny kierownik min. pracy nie zasługuje na zaufanie. Za wnioskiem głosowały Z. L.-N., Ch. N. i Ch. D. Piast i Wyzwolenie wstrzymały się od głosowania. W dalszym ciągu uchwalono rezolucję posła Trepi (Z. L.-N.): Komisja ochrony pracy uznaje bezrobocie za najwagłęjsze obecnie zagrożenie

społeczne. Przyjmując pod uwagę gospodarcze położenie państwa, komisja domaga się od rządu ustalenia planu postępowania w całym zakresie polityki społecznej, szczególnie w zakresie ustawodawstwa o długości dnia pracy i o urlopach w ten sposób, aby na pierwszym miejscu uwzględniona została walka z przyczynami bezrobocia, nie zaś z jego skutkami. Plan ten musi być dostosowany do sił w naszym przemyśle i do możliwości skarbowej. Za wnioskiem głosowały Z. L.-N., Ch. N., Piast i Wyzwolenie przeciw stronnictwom robotniczym.

Sprawy wojskowe.

Na dzisiejszym posiedzeniu sejmowej komisji wojskowej poseł Żaluzka (Z. L.-N.) zwrócił uwagę, że w czasach ostatnich armja jest przedmiotem licznych napaści prasy, artykułów, notatek i t. d. w niekorzystnym świetle przedstawiających stosunki, jakie panują w armji. Jest to bardzo niepokojące, gdyż opinia publiczna skłonna jest do generalizowania nadużyć a w społeczeństwie wytwarza się niebezpieczny stosunek do armji. Między innymi pos. Żaluzka zacytował parę przykładów: prasa polska obliczyła, że w wojsku popelnia się nadużyć na 200 000 rocznie. Kurjer Łódzki pod tytułem „Na subieście” przedstawił jakieś fatalne nadużycie Demobilu.

Exposé prezesa

W przyszły wtorek pos. Zdzisławski, prezes komisji budżetowej, wygłosi obszernie exposé na posiedzeniu połączonych komisji skarbowej i budżetowej. Do referatu pos. Zdzisławskiego przystąpią w kołach parlamentarnych duże znaczenie, albowiem ma on

Rezultat jest taki, że wytwarza się atmosfera rozstroju, czego przykładem są artykuły marszałka Józefa Piłsudskiego w Kurjerze Państwowym, dyskwalifikujące niektórych generałów i oficerów. Na to wszystko niema żadnej rady. Honor armji jest ciągle atakowany i wytwarza się zuchwałstwo w stosunku do armji. Pos. Międzyński (Wyzwolenie) stwierdził również, że niektóre pisma występują przeciwko armji i oficerom w sposób niezwykle zuchwały, natomiast dziwi się, że pos. Żaluzka zestawiał te fakty z wystąpieniem b. Naczelnego Wodza, Marszałka Józefa Piłsudskiego, któremu chodzi o przeszłość historyczną.

Zdzisławski.

przedstawił w sposób gruntowny i bezstronny obecny stan gospodarki budżetowej i skarbowej państwa, zanalizował sytuację gospodarczą oraz budżet na r. 1926, a wreszcie ma postawić wnioski w kierunku przystosowania budżetu do realnej siły płatniczej ludności.

Z państw bałtyckich.

(Tel. własny z Rygi.)

Ustawa o likwidacji majątków cudzoziemskich w Litwie.

Sejm litewski przyznał w III czytaniu projekt ustawy, mocą której wszyscy cudzoziemcy, zamieszkujący w Litwie, muszą zlikwidować swe majątki do dn. 8-go kwietnia 1926 r., w przeciwnym zaś razie majątki te przechodzą pod opiekę rządową i zostaną sprzedane z licytacji. Otrzymane pieniądze, po uciążeniu wydatków związanych z opieką i sprzedażą majątku, zostaną zwrócone właścicielom.

Zmiana ustawy o reformie rolnej.

N ostatnim posiedzeniu Sejmu litewskiego został przyjęty in. przyjęty w III czyt. projekt zmiany ustawy o reformie rolnej, dotyczący prawa ordynaryjny i dzierżawców do korzystania z mieszkalnych budynków dworskich i potrzebnych składów, po otrzymaniu przez nich ziemi, do 5 lat.

W ten sposób w budynkach resztowych będą mogli zamieszkiwać nadal pracownicy folwarczni nie dając możności ułokowania właścicielom resztówek służby własnej.

Narada socjalistów litewskich.

Dn. 5-go listopada odbyła się wspólna narada przedstawicieli kowieńskich związków zawodowych, litewskiej partii socjaldemokratycznej i organizacji „Zietyrba” (Iskra). W naradzie wzięli udział przedstawiciele 17 organizacji. Postanowiono wydawać następujące pisma, poświęcone sprawom robotniczym: w języku litewskim „Proletaras” i w polskim „Echo Robotnicze”.

Pod opieką Rosji sowieckiej.

W „Latwias Westnesis” w Rydze ukazał się szanienny artykuł, nawołujący do zwrotu polityki litewskiej w kierunku Rosji sowieckiej, gdyż dotychczasowe próby związków państw bałtyckich i zbliżenia do Polski żadnych wyników konkretnych nie dały. Zdaniem tego pisma należy odwrócić się od Litwy, Estonii, Finlandii i Polski, a wejść w jaknajściślejsze porozumienie z Rosją sowiecką.

Socjalna-demokracja tworzy rząd w Łotwie.

Prezydent Czajka powierzył utworzenie gabinetu łotewskiego przewódcom frakcji socjalno-demokratycznej Radewiowi, Celensowi i Menderewi. Przewódcy ci przystąpili do tworzenia gabinetu.

Życie ekonomiczne.

GIEŁDA.

WARSZAWA, 12.XI. (Pat.) i Londyn 29,57 — 29,64 — 29,50, Nowy-York 5,98 — 6,00 — 5,96, Paryż 24,28—24,34—24,22, Szwajcarja 117,55 — 117,84 — 117,26, Włochy 24,25 — 24,31 — 24,19, 8%, pożyczka konwersyjna 70, kolejowa 85—80—85, 5%, konwersyjna 43,50, 4, 5%, listy zastawne ziemsk. przedw. 15,10—14,75, 5% warszawskie przedwojenne 14,25—14,10—14,15, złotowe 22,50—22,75.

Opłaty portowe w Gdyni i Gdańsku

Ministerstwo Przemysłu i Handlu chce zapewnić Gdyni frekwencję względem Gdańska, ustanowił opłaty portowe o wiele niższe we wszystkich pozycjach, niż opłaty w Gdańsku. Tak np. koszty wejścia i wyjścia statków z portu wynoszą 25 proc., stawki pilotowe 20—25 proc., odnośnych opłat gdańskich. Należy zaznaczyć, że opłaty portowe w Gdańsku należą do najwyższych na morzu Bałtyckim.

Masła.

Przyczyna wzrostu cen masła na rynku światowym, w połowie zeszłego miesiąca, leży w tem, że Anglia, wobec spowodowanego przez strajk marynarzy australijskich braku dowozu masła z Australji, musiała niespodziewanie zakupić większe ilości w Danji i w Holandji.

Wywóz węgla polskiego.

WARSZAWA, 12.XI. (Pat.) — Transporty węgla polskiego idące zagranicę via Gdańsk wzrosły się bardzo w ostatnim czasie. W przeciągu października wywieziono przez Gdańsk 179 pociągów węgla polskiego. Przeciętnie przychodzi dziennie do Gdańska 6—7 pociągów węgla. Transporty te idą głównie do Szwecji, Danji oraz państw bałkańskich.

Emigracja przemysłu łódzkiego.

W ciągu ostatnich czterech miesięcy z powodu całkowitego zastoju w łódzkim przemyśle włókienniczym, 17 fabryk łódzkich, liczących około 900 warsztatów przeniosło się do Rumunii. W najbliższym czasie przewidziany jest wywóz z Łodzi do Rumunii jeszcze około 900 warsztatów. Pomimo stałej emigracji robotników, liczba bezrobotnych w Łodzi sięgająca obecnie do 30 tys. osób stale się zwiększa.

Wywóz bydła i trzody chlewnej za pierwsze trzy kwartały 1925 r.

W ciągu pierwszych trzech kwartałów r. b. eksportowano z Polski 72.100 sztuk bydła wartości 12.6 mil. zł. wobec 20.847 sztuk wartości 5.7 mil. zł. w analogicznym okresie r. 1924. Trzody chlewnej wywieziono 576 tys. sztuk wartości 4.6 mil. zł. wobec 239 tys. sztuk wartości 17.1 mil. zł. w okresie styczni—wrzesień 1924 r.

Handel Polski na rynkach Dalekiego Wschodu.

Wydawany w Charchinie „Tygodnik Polski”, jedyne pismo polskie, zwraca uwagę na silny wzrost niemieckiej ekspansji handlowej oraz silnej propagandy na rynkach Dalekiego Wschodu, stwierdzając przytem z ubolewaniem zupełny brak bezpośredniego kontaktu handlowego pomiędzy Chinami a Polską, oraz brak zainteresowania się eksporterów polskich tamtejszym rynkiem. Pismo to zaznacza, że cały szereg wyrobów polskich ma duże widoki zbytu w Chinach, gdyż wyroby te są dobrze znane z czasów przedwojennych i odciskanie dla nich rynku zbytu nie spotka się z dużymi trudnościami. Informowanie o koniunkturach dla Polski towarów na rynkach Dalekiego Wschodu przysłał na siebie Związek Izb Handlowych Rzeczypospolitej Polskiej.

Wiadomości telegraficzne.

Niedziela w Turcji.

KONSTANTYNOPOL, 12.XI. (Pat.) Dziennik urzędowy ogłosił się w dłuższym artykule za poświęceniem niedzieli jako dnia odpoczynkowego w miejsce piątku. W ten sposób Turcja może się dopasować do państw zachodnich i zapobiec utracie dni roboczych.

Kryzys gabinetowy w Czechosłowacji.

PRAGA, 12.XI. (Pat.) Druga Izba 52 głosami przeciwko 42-u uchwaliła znielenie poselstwa przy Watykanie, w następstwie czego 4 ministrów partji katolickiej podał się do dymisji. W ten sposób kryzys gabinetowy został otwarty.

ANTONÓWKI, pępnij i rensy sa do nabycia codziennie od godziny 10-ej do 2-ej, punkt Oranżeryjny Nr. 6 (przy drukarni Zawadzkiego).

Telefonem z Warszawy.

(Od własnego korespondenta)

Trzeci atak na złotego.

W ciągu dnia nadeszły wiadomości o silnym po raz trzeci dokonanym ataku na złotego.

W Gdańsku wczoraj rano notowane złotego 83, w południe 78, a około godziny 6-tej pp. 72.

Odpowiednie zaczęła zerować czarna giełda warszawska. Wywołano to zrozumiałe zaniepokojenie w szerokich kołach społecznych. Dlatego zasięgniemy informacji w kołach poinformowanych, gdzie udzielono nam następujących wyjaśnień.

Zniżka złotego wywołana została przez zagranicę, a głównie Berlin i pozostaje w ścisłym związku z toczącymi się rokowaniami polsko-niemieckimi. W momencie kiedy mają się decydować zasadnicze punkty prowizorycznej umowy, Berlin chce w ten sposób wyrzucić nacisk na nas. Z drugiej strony wpływają na to większe wypłaty wynikające z zobowiązań prywatnych.

Rząd w listopadzie żadnych większych wypłat nie czyni. Bilans handlowy, który decyduje o bilansie płatniczym wykazuje znaczną poprawkę. Cła przywózowe spadły w październiku na 10 milionów, gdy we wrześniu wynosiły 12 milionów. Nasz eksport wykazuje stały wzrost. Przy polityce obecnej Banku Polskiego chwilowa zniżka da się niewątpliwie szybko opanować.

Minister Sokal podał się do dymisji.

Minister ochrony pracy Sokal bawiący obecnie w Rzymie nadał stamtąd pismo do Premiera, w którym prosi go o zwolnienie z obowiązku Ministra Ochrony Pracy. W kołach politycznych panuje przekonanie, że prośba o dymisję p. Sokala będzie załatwiona przychylnie.

Odparcie zarzutów Marszałka Piłsudskiego.

Zakończyła swe prace komisja powołana przez Ministerstwo Spraw Wojskowych z gen. Skierskim na czele dla zbadania zarzutów poczynionych przez Marszałka Piłsudskiego w sprawie archiwum Biura historycznego sztabu generalnego.

Po zbadaniu świadków i zbadaniu archiwum komisja stwierdziła nieścisłości lub bezpodatność przeważnej części zarzutów Marszałka Piłsudskiego. Nie może być mowy, jak stwierdziła komisja o fałszowaniu archiwum wojennego lub o celowym usuwaniu znajdujących się dziś w archiwum aktów historycznych.

Natomiast stwierdzono niektóre braki wynikłe z techniki trudnej pracy. Opinia zapadła jednogłośnie. Natomiast dwaj członkowie komisji a mianowicie gen. Skierski i prof. Zakrzewski podpisali wspólne oświadczenie dopełniające orzeczenia komisji. Oświadczenie prof. Zakrzewskiego będzie ogłoszone. Co się tyczy oświadczenia gen. Skierskiego, w którym gen. Skierski zastanawia się, co spowodowało Marszałka Piłsudskiego do wystąpienia z zarzutami otrzymał on od gen. Sikorskiego zakaz ogłaszania oświadczenia, jako wyrażającego opinię nie komisji lecz osobistą. Obszerne sprawozdanie z działalności komisji będzie ogłoszone w dniach najbliższych drogą urzędową.

Klub Ch. D. w sprawie posła Korfantego.

W kołach politycznych zajmują się dalej żywo esebą Korfantego. Zgodnie z zapowiedzią odbyło się posiedzenie Klubu Ch.D., na którym p. Korfanty reagował na zarzuty podniesione w prasie. Klub postanowił oddać sprawę do rozpatrzenia swemu prezydium. Zwraca uwagę przytym sen. Adamskiego, który ma w klubie wybitną pozycję, a do zwolenników p. Korfantego nie należy. Broni Korfantego natomiast grupa posłów.

Chodziły pogłoski o rozłamie w Ch.D. Pogłoski te znalazły zaprzeczenie ze strony poważnych członków klubu.

Sprawa p. Korfantego.

Dowiedujemy się, że Ministerstwo Skarbu zwróciło się do prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego z pismem, w którym poleciło odwołać formalne pełnomocnictwo udzielone przez b. Bank Krajowy p. Korfantemu w sprawie nabycia części akcji i udziału przedstawicieliw górnolaskich oraz wszczęto odpowiedni krok celem odwołania go ze stanowiska prezesa Rady Nadzorczej Banku Śląskiego.

P. Korfanty jako prezes Rady Nadzorczej Banku Śląskiego kręcił z funduszów Banku stanowiących częściowo własność publiczną. P. Korfanty wykorzystał z sum bankowych 981.814 złotych i 25.609 dolarów to znaczy na kwotę wyższą aniżeli jedną piątą całego kapitału banku, a stanowiącą niemal połowę kapitału płaconego z funduszów publicznych. P. Korfanty osobiście korzystał z sum do wysokości 95.434 zł. i 22.812 dolarów wbrew ustawie bankowej, która zabrania członkom Zarządu Dyrekcji Banku korzystania z kredytu bez zezwolenia Rady Nadzorczej.

„Anno Santo” przedłużono o 6 miesięcy.

Donoszą z Rzymu, iż natychmiast po zamknięciu Świętych Dzwonów (Porta Santa) w grudniu bieżącego roku, Ojciec Święty ogłosi bullę, w której oznajmi o przedłużeniu Miłoseiowego Lata na 6 miesięcy.

Bulla ma także oznajmić, iż katolicy, odwiedzający ekolnie swoje kościoły pod kierunkiem biskupów, otrzymają taki sam odpust, jak ci, którzy przybyli do Rzymu w r. 1925.

Nominacja ks. Hlonda na biskupa diecezji śląskiej.

PARYŻ, 12.XI. (Pat.) Haya donosi z Rzymu: Administrator apostolski na G. Śląsku ks. Hlond został mianowany biskupem nowej diecezji Katowickiej z siedzibą w

Katowicach. Mianowanie to pozostaje w związku z konkordatem pomiędzy Watykanem a Polską i nowym rozgraniczeniem diecezji.

Wilnianie, zwiedzajcie Wystawę Obrony Przeciwgazowej Zamkowa 11.

